

# Repensar la metròpoli. El repte metropolità.

Informe II

## ÍNDEX

- 1- Introducció: 16 Punts per a visibilitzar i potenciar la regió metropolitana
- 2- La metròpolis com a repte multigeneracional
- 3- El repte metropolità
  - 3.1- Continuar definint la metròpoli
  - 3.2- La resposta metropolitana
    - 3.2.1- Generar noves àrees de centralitat
    - 3.2.2- Impulsar les infraestructures
    - 3.2.3- Impulsar l'economia
  - 3.3- Els reptes metropolitans
    - 3.3.1- Formació
    - 3.3.2- Mercat laboral
    - 3.3.3- Les desigualtats socials
    - 3.3.4- Cap a una concepció de biociutat
    - 3.3.5- Seguretat
    - 3.3.6- Mobilitat
    - 3.3.7- Promoure les energies renovables
    - 3.3.8- Millorar la Governança
- 4- 18 Punts per a visibilitzar i potenciar la regió metropolitana
- 5- Agraïments

## 1-. INTRODUCCIÓ

Fa aproximadament un any, vàrem presentar el primer informe de RethinkBCN centrat a mostrar el potencial de la metròpoli, organització/sistema de ciutats i poblacions que arriba a més de 164 municipis, amb una superfície de 3.234 km i més de 4,6 milions d'habitants. Aquest primer informe ja feia referència als grans reptes que han d'afrontar les ciutats, com són: la mobilitat, la seguretat, la sostenibilitat, la innovació, la creativitat o la lluita contra les desigualtats, destacant que només era possible fer-ho impulsant la cooperació, la col·laboració i l'eficiència entre municipis. Vam veure, a través d'entrevistes, ponències i articles, en les quals van participar un gran nombre de personalitats de sectors empresarials, polítics i culturals, que la realitat metropolitana, més enllà de la seva organització política, es va consolidant estenent la seva influència positiva als ciutadans.

En el 2021 vam poder constatar:

### 16 Punts per a visibilitzar i potenciar la regió metropolitana

**1.- Barcelona ha de recuperar el lideratge** per impulsar, amb la resta de ciutats que componen la regió metropolitana, el desenvolupament econòmic, social, cultural, tecnològic, científic i educatiu, com a garantia per poder afrontar els reptes de futur com són la mobilitat, el canvi climàtic, la sostenibilitat, l'habitatge, la seguretat i la lluita contra la desigualtat, entre d'altres.

**2.-** La regió metropolitana com a evolució natural de l'Àrea metropolitana s'ha d'aconseguir **activant novament els mecanismes de diàleg i consens per consolidar una governança adequada** que millori la vida dels ciutadans.

**3.-** Hem **d'avançar en la visió de regió metropolitana. L'Àrea Metropolitana de Barcelona ha de deixar de ser la gran desconeguda de les administracions públiques.** Cal avançar en una major identificació de la ciutadania envers la visió d'un espai metropolità i l'AMB és clau per a aquest objectiu.

**4.-** S'ha de **reforçar la interlocució entre l'administració municipal i els agents econòmics.** La col·laboració publicoprivada s'ha desvetllat com un element essencial per afrontar els principals reptes metropolitans-

**5.-** La mobilitat defineix la dinàmica del fet metropolità com a sistema de ciutats en col·laboració i cooperació i estableix el seu progrés i desenvolupament. Cal **tenir un projecte consensuat de mobilitat** que permeti compatibilitzar la sostenibilitat i el desenvolupament econòmic.

**6.-** Les infraestructures han de procurar **establir una integració urbana més gran** a curt, mitjà i llarg termini, per a generar més espai urbà.

**7.-** La problemàtica de **l'habitatge s'ha d'abordar amb un acord ampli entre tots els actors** apostant per una estratègia basada en la màxima col·laboració publicoprivada que pugui ser sostenible en el temps.

**8.-** S'ha d'apostar per **una visió integral de la seguretat**, que inclou recuperar el terreny perdut en civisme i un ampli consens al voltant de l'oci nocturn. Per assolir una mirada metropolitana de la seguretat: és necessari un instrument formal de coordinació policial a l'AMB començant per les ciutats de Barcelona, L'Hospitalet de Llobregat, Badalona, Santa Coloma i Sant Adrià de Besòs.

**9.-** Cal **construir un espai cultural metropolità on es defineixin interaccions amb altres ciutats i eixos culturals** com ara Tarragona-Reus, Girona o Lleida. Establir relacions entre ciutats a partir d'esdeveniments culturals com les que genera Sitges amb el Festival de Cinema Fantàstic o el Festival de Jazz de Terrassa. És clau activar el potencial cultural de la muntanya de Montjuïc promovent l'aliança entre cultura, esport i turisme.

**10.-** Cal **associar talent i metròpolis com un binomi inseparable per a l'impuls de la innovació i el suport a l'emprenedoria**. Consolidar la regió metropolitana com a gran impulsor de talent i d'innovació ha de ser una prioritat estratègica. Reforçar el vincle entre la xarxa universitària, el món de les empreses i les administracions a través dels grans centres de recerca de que ja disposem.

**11.-** És necessari **un compromís efectiu per lluitar contra la desigualtat**. Cal treballar per aconseguir que hi hagi una igualtat en els nivells de vida en les diverses ciutats que conformen la regió metropolitana.

**12.-** És imprescindible continuar aprofundint en la **descentralització de la gestió dels serveis públics de salut** per donar una millor resposta i atenció als ciutadans.

**13.-** El sistema educatiu ha d'apostar per la **formació professional i ha de tenir un abast metropolità**, ja que els recursos formatius del territori són accessibles a qualsevol estudiant de l'àmbit metropolità i la planificació de l'oferta formativa acostuma a seguir un criteri territorial més ampli que el local.

**14.-** El turisme entès com a oportunitat i no com a problema és la clau per a identificar el desenvolupament de la regió metropolitana. La **descentralització del turisme a la regió metropolitana i l'aliança entre turisme, cultura i esport per a generar esdeveniments de valor internacional**, com l'aposta per a la celebració dels jocs d'hivern del 2030 permet avançar cap a una proposta de turisme de qualitat basada en la concepció economia del visitant.

**15.-** Un urbanisme basat en el desenvolupament d'espais neoterciàris que estableix la globalització, les TIC, el desenvolupament tecnològic, la digitalització, i plasmat sota una concepció d'**impuls d'una metròpoli definida com a biociutat**.

**16.-** Els ODS, els Objectius de Desenvolupament Sostenible de les Nacions Unides, han de ser el gran marc de desplegament del potencial de la regió metropolitana. En aquests objectius s'integren àmbits com ara la salut, la qualitat de vida, la lluita contra la desigualtat i el canvi climàtic. Són objectius que incideixen en la qualitat de l'aire, l'aigua, la gestió eficaç dels residus i una protecció millor de la biodiversitat.

Aquests setze punts sintetitzen les qüestions principals a desenvolupar per constituir un metropolitanisme basat a activar tot el seu potencial. Les aportacions realitzades l'any 2021 van establir les bases per avançar a conceptualitzar els reptes que cal abordar per consolidar la metròpoli com a espai de referència econòmica, social, cultural i política.

Durant el 2022 hem pogut constatar el següent:

## 2.- LA METRÒPOLIS COM A REPTE MULTIGENERACIONAL

La metròpoli és un repte multigeneracional que necessita la determinació de diferents generacions per afrontar un objectiu comú. Si mirem al nostre voltant, observarem que una de les causes més compartides per diferents generacions ha estat contribuir a propiciar una millora constant de Barcelona. **El compromís social per millorar la ciutat ha desbordat els límits administratius; la societat ha constatat que Barcelona és una realitat en constant transformació que millora quan entren en joc la resta de ciutats que dialoguen amb ella i viceversa.**

Des que en 1974 es creés la Corporació Metropolitana de Barcelona per donar serveis als 28 municipis que formaven part de l'Entitat Municipal de Barcelona fins a la posada en marxa el 2011 de l'Àrea Metropolitana de Barcelona, que engloba 36 municipis, molts ciutadans, institucions públiques, entitats privades i associacions s'han anat passant el testimoni per impulsar aquesta entitat més enllà de la seva plasmació política o de governança.

L'ideal metropolità s'ha anat transmetent així, de generació en generació, i s'ha convertit **en un objectiu comú i constant per aconseguir superar les seves limitacions administratives. La metròpoli se sustentava en la vivència directa i participativa dels seus habitants.** Diverses generacions convergeixen a demandar una millor gestió dels seus municipis per afrontar un millor ús de l'espai públic (espais verds), una millora dels problemes de mobilitat, d'habitatge, de seguretat, de sanitat, d'educació, d'infraestructures, de serveis d'atenció ciutadana, de cultura i la creació de nous centres d'activitat econòmica.

**Avui el present i el futur del sistema de ciutats** que conformen la realitat metropolitana està, en certa manera, connectada a **les aspiracions d'un gran nombre de persones, de diferents generacions, compromeses en la defensa d'establir una gestió metropolitana més eficaç i eficient de les seves ciutats.**

Avui la metròpoli, com en el passat, designa l'espai on cal debatre i afrontar la renovació urbana que implica impulsar les transformacions necessàries a l'espai públic. Estableix un territori vertebrat, socialment cohesionat i equilibrat, per

donar més abast a l'estat del benestar. Sense quasi adonar-nos-en, s'ha anat assentant un consens multigeneracional, amb més o menys consciència del seu impacte social i econòmic, que el present s'ha d'afrontar des d'una escala metropolitana.

**Es poden assumir els reptes que ha d'afrontar tot el sistema de ciutats i poblacions que componen l'espai metropolità perquè un gran nombre d'actors econòmics de les ciutats reconeixen que la resolució adequada per combatre els problemes parteix de mirar més enllà dels límits administratius de les ciutats.**

Gradualment i cada cop més, els ciutadans coincideixen en un mateix diagnòstic: els problemes i oportunitats de les ciutats, com a conseqüència i resultat del desenvolupament ple de la digitalització, la innovació tecnològica i científica, la crisi energètica, l'emergència climàtica, la mobilitat, la salut, l'educació i la lluita contra les desigualtats socials, necessiten ser afrontats des d'una mentalitat metropolitana.

## 3-. EL REpte METROPOLITÀ

## 3.1.-CONTINUAR DEFININT LA METRÒPOLI

El debat sobre l'abast metropolità ha de ser confrontat, discutit i consensuat per no quedar limitat a les velles definicions del que és una metròpoli i així poder definir el seu nou abast i impacte. **S'estudien propostes que van des d'articulacions enriquidores de definir-ho sota el concepte/realitat Arc metropolità, fins a la Regió urbana glocal o El corredor del Mediterrani.** Observem que els límits del que anomenem metròpoli sempre s'estan redefinint principalment a conseqüència de l'evolució tecnològica i de les noves pautes i modes de mobilitat que es consoliden en la població.

L'Arc metropolità queda establert per Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú. Aquest territori "suposa la tercera part del PIB de Catalunya i el 55% de la població de Catalunya viu a l'Àrea metropolitana i el 45% a l'Arc metropolità. Observar la seva importància en termes demogràfics i econòmics ajuda a establir que cal aprofundir en el desenvolupament metropolità perquè sigui possible, alhora, afavorir l'L9 i l'L19 i la connexió ferroviària entre comarques de l'Arc metropolità. **Moltes vegades oblidem que una de les zones més exportadores de Catalunya és la suma dels dos Vallesos. Una zona que mai ha acabat de tenir la musculatura d'infraestructures necessària per al seu desenvolupament**".

A l'Arc metropolità cal sumar-hi una visió *Regió urbana glocal*. Aquesta visió obeeix a establir que "hi ha barris metropolitans, des del Baix Llobregat fins al Barcelonès, amb un nivell de qualitat urbana semblant o més gran fins i tot que Barcelona. Aquest fet positiu per als municipis estableix el germen d'una nova visió neo-metropolitana. **Quan el sector terciari i el neoterciari superen àmpliament el secundari industrial, es fa necessària una estratègia territorial de la Regió urbana glocal**, entesa com a àmbit i entitat que bascula entre el global i el local, capaç de resoldre problemes de la globalització que l'Estat nació no pot afrontar".

L'Àrea metropolitana i la seva nova plasmació com a regió metropolitana no hauria de perdre de vista el projecte/realitat del *corredor del Mediterrani*. El *corredor del Mediterrani* "és un exemple de procés d'escalament territorial perquè en el context de l'actual Unió Europea ja no es pot considerar una infraestructura lineal de comunicació. **És necessari replantejar el Corredor perquè pugui vertebrar el territori a escala regional, amb tota la complexitat del segle XXI.** Ha de poder servir a territoris singulars com l'Empordà o el Delta de l'Ebre, i en termes interregionals, reforçar la interacció amb territoris "col·laboradors històrics" com són Mallorca, València o la Catalunya del Nord. En aquest sentit, podria contribuir decisivament a la cooperació permanent d'un territori geopolíticament clau per a l'eficàcia socioeconòmica de la Mediterrània sud-occidental".

Les tres concepcions metropolitanes abans exposades queden definides per la necessitat de superar els límits administratius per guanyar eficiència però també per ser un espai més competitiu des del punt de vista econòmic i social. És necessari prendre consciència que:



L'Àrea metropolitana, el seu govern, ha aconseguit fixar la seva capacitat de gestió del territori en diversos àmbits, com ara el transport públic. "Ha aconseguit una certa 'identitat funcional' més enllà de la problemàtica sobre com ha de millorar-se la seva governabilitat. Es tracta d'observar "la identitat funcional, principalment en urbanisme (una diagnosi adequada de la revisió del PGM), en oferta i millora del transport públic encara que prevalguin les deficiències de finançament (Estat/Generalitat) i amb aplicació de noves mesures mediambientals (zona de baixes emissions)".

Els reptes estableixen la necessitat d'assumir amb urgència que els usos del territori han canviat. La mancomunitat de municipis de l'Àrea metropolitana permet identificar que és necessari superar els seus límits, ja que la realitat d'usos del territori està definida per "aconseguir un trànsit qualitatiu entre Barcelona i la seva perifèria, formada per municipis que en el seu dia van absorbir les activitats industrials. No obstant això, ara les antigues perifèries ja han adquirit plena urbanitat sense que se n'hagi reconceptualitzat el seu paper".

**El creixement demogràfic, el desenvolupament tecnològic, el turisme, el canvi en els usos i la gestió de la mobilitat superen les fronteres de l'actual Àrea metropolitana "en qüestions com urbanisme, logística i desenvolupament econòmic i mediambiental".**

Es tracta d'identificar que alguns objectius comuns "com la mobilitat sostenible, els programes d'habitatges o la política d'industrialització s'han d'abordar des d'una perspectiva metropolitana". En aquest sentit, es proposa avançar cap a un gran pacte metropolità, basat "a trobar espais de cooperació entre institucions, organitzacions i teixit empresarial per fer front a reptes i oportunitats".

És necessari establir un marc de superació i millor ordenament del potencial metropolità.

## 3.2-.LA RESPOSTA METROPOLITANA

L'abast metropolità és analitzat, reflexionat i definit, tant des del punt de vista de les seves funcions com dels seus òrgans de govern, perquè es constata que la resposta a molts problemes que la societat exigeix resoldre només es pot abordar a escala metropolitana.

Els reptes i oportunitats que cal abordar per aconseguir que la gestió metropolitana sigui considerada imprescindible per als ciutadans en el seu dia a dia són els següents:

### 3.2.1-. Generar noves àrees de centralitat

Un desenvolupament adequat de la metròpoli com a entitat transformadora d'usos i prioritats de les ciutats és evolucionar cap al model de la descentralització, col·locant un equipament o esdeveniment fora de la ciutat de Barcelona, per generar noves centralitats.

**Cal observar que "la transformació d'una metròpoli implica definir les àrees de nova centralitat, els focus generadors de la nova urbanitat. Ja es pot parlar de 'centralitat itinerant':** àrees urbanes que adquireixen el caràcter de centralitat només temporalment donant pas a una altra àrea que pren el relleu. Aquest fenomen evident es pot trobar a Manhattan (primer la centralitat era al Soho, després en el Midtown, avui a Brooklyn i Chelsea i, demà, probablement a Harlem); mentre que a Barcelona ha anat fluctuant per les Rambles, carrer Tuset, la Rambla de Catalunya, el Passeig de Gràcia, el Poble Nou, Gràcia, la Barceloneta..."

**Una nova centralitat sorgirà després de l'impuls definitiu de la Muntanya de Montjuïc per esdevenir un nucli central d'activitat posant en valor la cultura, l'esport i el turisme. Com han indicat diferents actors del sector cultural i turístic,** "Montjuïc és la gran oportunitat de la nostra ciutat i ha de ser el pulmó verd de la cultura i els esports de Barcelona. S'ha de treballar perquè sigui un espai central i deixi de ser un lloc limítrof de la ciutat. Cal aprofitar que d'aquí a set anys se celebrarà el centenari de l'Exposició Universal de Barcelona". És necessària "una visió integral i inclusiva i desenvolupar-la des del més general, el model i la gestió, al més concret, les actuacions i la solució de problemàtiques puntuals". Aquesta aposta per convertir Montjuïc definitivament en "un parc urbà accessible, transitable i obert a tothom, connectat de forma permanent i fàcil amb Barcelona, és una de les grans oportunitats estratègiques i alhora pendents de la ciutat". Un altre exemple de generació de nous centres el podem trobar al desenvolupament del Parc Agrari del Baix Llobregat que ha de ser vist com una oportunitat per apostar "per l'eix de la salut i la qualitat de vida, conjugant punts forts com el sector alimentari, i destacant el Parc Agrari del Baix Llobregat.

### 3.2.2-.Impulsar les infraestructures

En els pròxims anys, s'han de desenvolupar infraestructures que són claus per a tota la regió metropolitana, com són l'aeroport, el transport de rodalia o infraestructures tecnològiques.

**La futura ampliació de l'aeroport és un factor determinant per afavorir el desenvolupament de centres de recerca; un aeroport intercontinental** "permet apostar per una economia del visitant més diversificada, menys basada en estades curtes amb baix consum, en un turisme low cost, si no que està a favor d'un turisme de més qualitat, més interessat en la cultura, més respectuós amb l'entorn i que representa un major consum a la ciutat". L'ampliació de l'aeroport ha de prioritzar la protecció del medi ambient, el respecte de l'entorn urbà i garantir-la millora de la competitivitat de l'economia.

La millora de les infraestructures no només s'ha de centrar en l'ampliació de l'aeroport, sinó també en la presa de consciència que **"necessitem un port fort, que sigui un bon centre d'origen i destí de mercaderies i necessitem una xarxa ferroviària ben connectada, amb el corredor com a espina central.** Necessitem bons centres d'intercanvi logístic en el hinterland de la nostra regió metropolitana, una Mercabarna competitiva i centres de recerca dotats de les infraestructures, espais d'assaig i recursos per continuar competint".

Es tracta d'augmentar l'aposta de ciutat a favor del creixement de projectes empresarials dirigits al desenvolupament d'infraestructures tecnològiques. "La posició geoestratègica de Barcelona al Mediterrani li permet convertir-se en un centre neuràlgic per ser un important punt d'interconnexió de cables submarins a Europa. Barcelona Cable Landing Station (BCLS), liderat per l'empresa catalana AFR-IX Telecom, està construint a Sant Adrià de Besòs la infraestructura de cable submarí més gran del Mediterrani, una estació d'aterratge d'alta capacitat a Barcelona. Aquesta infraestructura serà la primera estació internacional d'aterratge de cables submarins construïda a Catalunya. I el pròxim any està prevista l'entrada en funcionament a Barcelona de la Medusa Submarine Station, una nova infraestructura de comunicació submarina que serà referent al Mediterrani".

**Aquest pla d'infraestructures s'ha d'estendre des de l'Àrea metropolitana, on es concentra aproximadament el 90% de la inversió, fins a la segona corona, amb només el 10% (arc metropolità).** En "el pla 2010-20 es va aconseguir concentrar el 80% a l'àrea metropolitana i el 20% a l'arc, però no correspon al seu pes específic. Es tracta de corregir els desequilibris territorials per permetre el desenvolupament integral de la regió metropolitana".

**Es tractaria d'actualitzar i desenvolupar el Pla Territorial de la Regió Metropolitana per "reforçar la malla ferroviària".** "Estan passant coses interessants com el desdoblament de l'R3 que ja està adjudicat al tram de Parets a la Garriga, però que haurà d'arribar a Vic i fins a Barcelona. També cal connectar l'R4 amb l'R8. Cal poder anar amb tren de Granollers a Sabadell i Terrassa. És necessari connectar els municipis de l'Arc Metropolità".

### 3.2.3-.Impulsar l'economia

L'impuls de l'economia a la regió metropolitana integra l'ètica tecnològica en el desenvolupament de models de negoci, l'economia verda, el coneixement, i l'economia col·laborativa, basada en la innovació i amb capacitat de retenir el talent. Quan en la generació i la plasmació d'un projecte s'uneixen camps com ara la ciència, la cultura, l'educació, la salut i la tecnologia, es dota d'un gran valor econòmic i social al lloc on es desenvolupa. **Un dels sectors que es troba en millors condicions per impulsar el compromís amb el coneixement, la innovació, el talent, la tecnologia i l'educació és el sector cultural.**

#### **El sector cultural i tecnològic**

La construcció d'un espai metropolità obert, dinàmic, capaç de posar en joc les seves contraccions, d'estendre valors socials i una comprensió més complexa de la realitat implica convertir la cultura en un dels eixos principals d'impuls econòmic de la regió metropolitana. Establir la cultura com un dels eixos principals implica tornar "a l'etapa en la qual el lideratge cultural es construïa en col·laboració lleial entre el sector públic i el privat.

**És necessari per superar la crisi econòmica i avançar en la recuperació d'interlocutors públics amb més voluntat d'aprofitar el potencial de les empreses culturals per definir i impulsar projectes de ciutat".**

Un dels projectes que ajuden a definir la importància de la cultura, de les empreses culturals i l'aposta per una col·laboració profunda entre el sector públic i privat, el trobem al Hub Digital que es desenvoluparà en les Tres Xemeneies de Sant Adrià del Besòs i també a Terrassa. **El Hub Digital, Audiovisual i dels videojocs Catalunya Media City defineix un nou tempo en el sector audiovisual de Catalunya i es converteix en un projecte de clara definició metropolitana.** El projecte integra la indústria audiovisual en un nou espai de desenvolupament econòmic, en el qual intervenen la indústria audiovisual, "la intel·ligència artificial, el sector dels videojocs, un Media Data Center, així com grans espais per a la recerca i la formació en aquest àmbit. Segons la Comissió Europea, Barcelona ja és la cinquena ciutat d'Europa en inversions en aquest sector, la vuitena millor ciutat del món en arts i entreteniment, i la novena ciutat europea més cultural i creativa. Aquests factors han contribuït també a aterrar a Barcelona l'*Integrated Systems Europe* (ISE), un referent al sector audiovisual mundial, amb l'objectiu d'arribar a tenir el mateix pes i rellevància que té el Mobile a la ciutat".

Es tractaria d'actualitzar i desenvolupar el Pla Territorial de la Regió Metropolitana per reforçar la malla ferroviària. Estan passant coses interessants com el desdoblament de l'R3 que ja està adjudicat al tram de Parets a la Garriga, però que haurà d'arribar a Vic i fins a Barcelona. També cal connectar l'R4 amb l'R8. Cal poder anar amb tren de Granollers a Sabadell i Terrassa. És necessari connectar els municipis de l'Arc Metropolità.

## 3.3-. ELS REPTES METROPOLITANS

Una de les conclusions que podem extreure en llegir i escoltar les diferents aportacions realitzades a RethinkBCN, és que hi ha una sèrie de problemàtiques de les ciutats que és millor afrontar-les a escala metropolitana. Parlem de problemes com ara l'habitatge, la seguretat, la lluita contra les desigualtats, l'ús responsable del potencial de la tecnologia, la formació, el mercat laboral, la mobilitat, l'energia o les zones verdes.

### 3.3.1. FORMACIÓ

Un dels aspectes centrals que permeten veure la importància de l'escala metropolitana per poder desplegar el potencial de les ciutats el tenim en l'àmbit de la formació i especialització de perfils professionals que incideix en la formació universitària, la formació professional i la formació contínua. **"Avui, la regió metropolitana té una indústria sòlida, cada cop més neta i sostenible, que ocupa coneixement i crea oficis. Tot plegat ens obliga a replantejar tant l'oferta com la metodologia per a la formació professionalitzadora.** Necessitem programes formatius adaptables a les necessitats de les empreses amb pràctiques en el centre de treball i actualitzar de forma àgil els programes formatius".

### 3.3.2. MERCAT LABORAL

Fins al 2020 es constata que a l'Àrea metropolitana de Barcelona "els serveis de tecnologies de la informació, juntament amb altres activitats d'alt valor afegit com els serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria o consultories empresarials, indiquen que el rumb que està agafant el mercat laboral de l'Àrea metropolitana ha anat en la direcció de la creació de llocs de treball de qualitat i amb capacitat de generar externalitats positives a l'economia".

**Aquest potencial exigeix afrontar amb celeritat la bretxa salarial, entre salaris mitjans, de les dones en relació amb els homes.** Aquesta bretxa continua "sent molt alta: de l'11,5% per als menors de 34 anys; del 20% per a edats entre 35 i 54 anys i del 29% per a persones de 55 anys i més. És preocupant que, pràcticament, és nul el progrés en aquest indicador de desigualtat salarial de gènere en els últims anys".

Un altre aspecte que cal solucionar és l'alta taxa de temporalitat en la contractació. En **"el 2019 més del 85% dels nous contractes a l'AMB van ser temporals. I aquesta xifra s'ha mantingut pràcticament constant en els darrers anys (el 2015 el percentatge era del 86%)**. L'alta temporalitat té efectes negatius en molts aspectes de la futura vida laboral del treballador".

### 3.3.3.- DESIGUALTATS SOCIALS

La lluita contra les desigualtats socials continua sent un dels factors claus per garantir la cohesió social. Problemàtiques com les de l'habitatge, la factura digital, l'atenció a les persones majors o la situació de la immigració són reptes que es poden afrontar millor a escala metropolitana. **"Avui sabem que la transformació social és la que ens portarà a fer que la ciutat, la metròpoli i qualsevol comunitat humana, tingui un benestar humà que fa temps que s'ha deixat enrere en els nostres entorns"**. Des del punt de vista de l'habitatge "L'escassetat d'habitatge públic a preus assequibles fa que siguin moltes les persones que treballant i vivint aquí no tenen garantit el fet de poder viure i alimentar-se autònomament".

Hem de ser conscients que "Barcelona ha acollit i encara acull a bona part de les persones vulnerables que venen a Catalunya. Va arribar la immigració del Sud d'Espanya. Van treballar i van tirar endavant. Ara, moltes de les pensions que venen no arriben a cobrir els mínims vitals que avui es necessiten per a tenir una vellesa acompanyada en aquesta Ciutat. Els recursos no es corresponen amb l'envelliment poblacional". Un dels problemes més grans és el de la immigració "A Barcelona tenim un altre greu problema: el malviure, que comença a repercutir en l'àrea metropolitana, d'una immigració que ens arriba i suposadament s'acull amb una llei d'estrangeria que esfereix i que no permet treballar abans de tres o més anys per a poder ser contractat per qualsevol empresa o particular. Pagar, esperant tres anys fins a regularitzar la documentació, és objecte de sancions econòmiques importants"

Les desigualtats digitals també impacten cada vegada més en la societat i generen noves formes de discriminació social. El desenvolupament de la digitalització i les noves formes i pautes de consum tecnològic tenen el seu principal àmbit d'actuació a la regió metropolitana, no sols en l'àmbit individual, sinó també en l'àmbit col·lectiu. Ens trobem davant del repte de generar noves normes que ajudin a garantir l'accés, l'ús i els protocols d'explotació de dades i informació. Per poder avançar en una utilització responsable i controlada de la tecnologia aplicada a la informació i comunicació cal incidir en les àrees amb més demografia i impacte econòmic i social.

Es fa, doncs, **"imprescindible una coordinació de tots els municipis metropolitans per fer front a la bretxa digital. Els municipis han de comprometre les dades obertes dels ciutadans i promoure la formació digital. Les ciutats han d'abanderar l'humanisme tecnològic"**. Aquest compromís s'ha d'estendre a les ciutats, utilitzant "la intel·ligència artificial (IA) en molts dels procediments d'actuació, tant en la gestió de l'aigua com dels residus i, entre d'altres, en el camp de la seguretat. Això implica un intens debat sobre l'ètica en la IA. Barcelona hauria de convertir-se en una pionera en la implementació de la recomanació sobre ètica en el desenvolupament de la intel·ligència artificial que ha fet la UNESCO".

### 3.3.4.- CAP A UNA CONCEPCIÓ DE BIOCIUTAT

Ens trobem en un moment de nova formulació sobre com cal impulsar l'urbanisme, l'arquitectura i la relació dels ciutadans amb els espais públics. El canvi climàtic, la crisi energètica, el desenvolupament tecnològic, els canvis d'hàbits en el consum de la població i la mobilitat porten a haver de repensar com han de ser les ciutats. Es tracta d'identificar noves maneres i pautes que implicaran noves legislacions i generar un nou acord i consens entre els actors que construeixen les ciutats des del punt de vista arquitectònic, de servei, tecnològics i mediambientals. **"Repensar i actuar perquè les ciutats han de tornar a ser productives. És necessari avançar cap a una reindustrialització digital de la ciutat, integrar-la a les noves xarxes de la bioeconomia circular"**. Tornar a produir energia als nostres territoris. Cal passar de gestionar residus a fer els barris més productius, anar a grans projectes, amb una nova tipologia d'illa, amb indústries netes i silencioses arrelades en el territori, amb edificis de fusta (fusta catalana) amb espais que produeixin energia, i 'generar quilovats i tomàquets' ".

Un altre aspecte relacionat amb l'anterior és desenvolupar programes d'acció de les zones verdes per desenvolupar una estratègia que millori la salut, la qualitat de la mobilitat i els espais verds de les ciutats. Un exemple de la dinàmica i la necessitat d'implantar una gestió i creació d'espais verds la trobem a Barcelona. A Barcelona **"qualsevol ciutadà ha de poder accedir simultàniament a diferents tipologies de zones verdes de dimensions i funcionalitats diferents: des d'espais verds de 1.000 m<sup>2</sup> fins a espais més grans de 10 ha, situats a una distància que es pugui cobrir a peu o un curt recorregut en transport públic (4 km)**. Al Pla Cerdà, la superfície de verd urbà suposava el 34% de la superfície de l'Eixample (9 m<sup>2</sup>/hab. amb 4,35 persones de mitjana per llar). L'especulació ho va impedir i l'Eixample central només compta amb 1,85 m<sup>2</sup>/hab."

### 3.3.5.- SEGURETAT

La seguretat ha esdevingut una de les principals preocupacions dels ciutadans, que exigeixen una millor coordinació entre els diferents cossos policials. Com ja es va fer esment al primer informe de RethinkBCN en 2022, "no es podrà avançar molt més en la millora de la seguretat metropolitana sense algun tipus de força policial amb jurisdicció (funcional i territorial) i prou capacitat per a dur a terme les seves missions a tot l'àmbit de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. I **això ens porta, indefectiblement, a preguntar-nos sobre l'autoritat política que s'hauria de fer càrrec d'aquesta hipotètica metropolícia "**.

### 3.3.6.- MOBILITAT

La mobilitat té un abast diferent si s'observa des de la posició d'un ciutadà que viu a Barcelona o el que ve des d'altres punts de l'Àrea metropolitana de Barcelona. Els reptes de la mobilitat estan associats a la contaminació i a l'exigència de la Unió Europea de complir amb els límits de seguretat davant el diòxid de nitrogen i el model de mobilitat que cal implementar per facilitar l'accés a les ciutats i el trànsit.

Com es va indicar a l'informe del 2022 de RethinkBCN, cal centrar l'atenció a baixar els índexs de contaminació i, alhora, garantir la mobilitat dels ciutadans. Es tracta d'abordar canvis en el transport públic, millorar els serveis de rodalia i la migració dels models de mobilitat d'energia fòssil a elèctrica per millorar la xarxa de comunicacions i facilitar l'accés a les ciutats.

Un exemple el tenim en el transport de Rodalies. "Actualment, estem utilitzant com a únic continu urbà un territori que va de Mataró a Vilanova i aborda tot el Vallès. Els ciutadans ja estem utilitzant aquest territori com a única ciutat. Però políticament no estem organitzats com una ciutat única. Estem parlant de més de quaranta municipis, cadascun amb la política d'habitatge, la política cultural i la mateixa promoció econòmica. Dit això, la qüestió prioritària a afrontar és la de Rodalies, que no compleix les necessitats que té la societat avui. És necessari el pla d'inversions que cal perquè Rodalies funcioni i estructurar aquest territori de manera més ordenada i coordinada".

**Parlem també de prioritzar la mobilitat elèctrica "amb una bona xarxa de punts de recàrrega que garanteixi una autonomia als vehicles elèctrics. La regió metropolitana és porta d'entrada de la interconnexió. En aquest sentit, a la Zona Franca s'instal·larà una estació d'hidrogen pionera a Espanya, una oportunitat perquè la Regió sigui, com més aviat millor, un centre de distribució de gas i, en el futur, d'hidrogen".**

Un altre aspecte que incideix en el model de mobilitat de la ciutat és el projecte de la Superilla. **S'ha de compatibilitzar l'accés dels transports privats, públics i empreses de serveis amb la proposta de dotar la ciutat d'entorns pensats per als vianants.** "Entendre l'espai públic com l'espai compartit és el que ens fa ciutadans. Actualment, està hegemonitzat per l'espai viari, on predomina la mobilitat i, per tant, el dret al desplaçament. Amb el model de Superilles s'aspira a defensar l'exercici dels seus drets al vianant com a ciutadà. El vianant es converteix en ciutadà quan, a més a més del dret de desplaçament, pot exercir la resta dels seus drets, com són el lleure, amb espais d'entreteniment, d'esbarjo; la cultura i l'intercanvi, amb espais per al mercat ocasional i les terrasses, així com el dret a l'ús democràtic de l'espai". Es tracta d'avançar cap a nous models d'organització de l'espai públic i compartit de les ciutats on no es lesionin els interessos dels comerços i dels ciutadans de disposar de serveis orientats no només a les exigències del barri sinó també de la regió metropolitana i buscar la millor manera de desenvolupar els centres econòmics de la ciutat per acomodar-los a les necessitats dels ciutadans.

Resulta necessari establir un ampli consens entre els diferents sectors implicats i els ciutadans per arbitrar un pla de mobilitat que tingui com a objectiu garantir el desplaçament i, alhora, reduir la contaminació de les ciutats.



### 3.3.7- PROMOURE LES ENERGIES RENOVABLES

**L'aposta per les energies renovables implica que "el sector local s'ha de convertir en un sector essencial a l'extensió de les renovables.** És necessari que l'energia solar instal·lada s'ampliï considerablement, tenint en compte que el potencial a tots els municipis que componen l'AMB és de 5.700 GW/h, fet que suposa aproximadament el 40% del consum l'any 2020 i cal que el sector públic en general sigui un actor actiu en aquesta producció. El mur principal el constitueix la residència comunitària i calen actuacions interadministratives per avançar".

### 3.3.8- MILLORAR LA GOVERNANÇA

Per afrontar tots els reptes abans exposats es precisa un govern metropolità cada cop més eficient i eficaç. La necessitat de millorar la governança té més implicacions econòmiques que polítiques, perquè el territori on ha de donar serveis i oferir noves oportunitats s'estructura sobre la base de les necessitats concretes dels ciutadans; parlem de la mobilitat, la seguretat, l'impuls empresarial, la lluita contra les desigualtats, la utilització ètica de la tecnologia, l'impuls de les infraestructures o el paper vertebrador de la cultura. S'observa la necessitat de donar continuïtat al projecte de l'Àrea metropolitana de Barcelona. Veure, analitzar i implementar millores en la seva governança i ampliar-ne les competències, perquè s'adverteix que "la governança de l'entorn metropolità està massa atomitzada. **És necessari reforçar la identitat territorial i la coordinació entre els municipis metropolitans, sobretot en els àmbits que més incideixen en la reducció de les desigualtats, com són les infraestructures, l'accés a l'habitatge, la formació i la innovació**".

Així doncs, "és necessari un agent únic de promoció de l'Àrea metropolitana, especialment en la captació d'empreses i talent, que treballi sobre els 36 municipis. És a dir, coordinació. Fins ara hi ha hagut bones intencions, però cada municipi i, especialment, la capital ha fet la guerra pel seu compte. Barcelona ha de comprendre que la inversió a Cornellà, al Papiol o Sant Adrià del Besòs, per posar-ne tres exemples, té un efecte multiplicador que l'acaba beneficiant sempre". Es fixa com un dels objectius que Barcelona "ha de repensar el fet metropolità amb el país en conjunt, així com respecte a Europa".

## AUTORS

Relació d'autors que han col·laborat amb **Rethink Barcelona** el 2022:

Josep Acebillo, ex arquitecte en cap de l'Ajuntament de Barcelona. Núria Aymerich, secretària general del Gremi de Fabricants de Sabadell. Antonio Balmón, vicepresident executiu de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Germà Bel, economista. Lluís Boada, Doctor en Ciències Econòmiques i en Humanitats, expert en Medi Ambient. Carlos Cabrera, director general de l'Institut Cerdà. Jordi William Carnes, president de la Fundació KIMbcn. Cristina Colom, experta en humanisme tecnològic. Xavier Cuadras Morató, director de l'Idescat. Maria Eugenia Cuenca, advocada. Jaume Collboni, ex primer tinent d'alcalde de l'Ajuntament de Barcelona i responsable de les àrees d'Economia, Treball, Competitivitat i Hisenda. Llum Delàs, Presidenta de la Fundació Roure. Lluís Deulofeu, president de la Cellnex Foundation. Sergi Dòria, periodista. David Ferrer, secretari de Polítiques Digitals del Govern de Catalunya. Anna Gener, CEO de Savills Aguirre Newman. Josep Grau, consultor d'estratègia i tecnologia. Vicente Guallart, director de Guallart Architects. Institut d'Arquitectura Avançada de Catalunya. Vicenç Guillèn, Ceo de Mārs Intelligence. Carlos Losada, professor i exdirector general d'ESADE. Ernest Maragall, president del grup municipal d'Esquerra Republicana de Catalunya a l'Ajuntament de Barcelona. Josep Mayoral, exalcalde de Granollers. Miquel Molina, periodista i novel·lista. Joaquim Nadal, Catedràtic d'Història, exalcalde de Girona i conseller de Política Territorial i Obres Públiques. Rafael Pradas, periodista. Gabriela Ramos, subdirectora General de Ciències Socials i Humanes de la UNESCO. Salvador Rueda, director de la Fundació Ecologia Urbana i Territorial. Carme Poveda, economista. Miquel Puig, exregidor de l'Ajuntament de Barcelona. Joan Puigcercós, advocat, president d'ERC entre els anys 2008 i 2011. Mariona Tomàs, professora agregada de Ciència Política, membre de Grup de Recerca en Estudis Locals (GREL) de la Universitat de Barcelona. Joan Manuel Tresserras, catedràtic i exconseller de Cultura. Judit Vall, professora d'Economia de la UB. Isabel Vidal, directora general del Grup Focus i presidenta de l'ADETCA. Carles Vivancos, analista de política.

## 4-. 18 PUNTS PER A VISIBILITZAR I POTENCIAR LA REGIÓ METROPOLITANA

Si l'informe de RethinkBCN del 2021 va constatar quins eren els aspectes per visibilitzar i potenciar la regió metropolitana, l'informe del 2022 ens permet observar que la millor manera d'afrontar el present i el futur immediat de les ciutats i poblacions que la componen és assumint el repte metropolità. Ara, més que mai, diverses generacions de ciutadans observen la seva vida a les ciutats com un espai connectat, obert i cada cop més preparat per integrar els canvis tecnològics, energètics, socials, culturals i organitzatius. Visibilitzar la positiva dinàmica metropolitana és l'objectiu de RethinkBCN, que busca contribuir a plasmar el seu potencial i identificar oportunitats que repercutixin positivament a afavorir la vida dels ciutadans.

1. La metròpoli és un repte multigeneracional que necessita la determinació de diferents generacions per afrontar un objectiu comú.
2. Definir el futur de l'Àrea metropolitana sota el concepte/realitat com: Arc metropolità, la Regió urbana glocal o El corredor del Mediterrani. L'Arc metropolità queda establert per Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú. Aquest territori "suposa la tercera part del PIB de Catalunya i el 55% de la població de Catalunya viu a l'Àrea metropolitana i el 45% a l'Arc metropolità". A l'Arc metropolità cal sumar-hi una visió de Regió urbana glocal. Aquesta visió obeeix a establir que "hi ha barris metropolitans, des del Baix Llobregat fins al Barcelonès, amb un nivell de qualitat urbana semblant o més gran fins i tot que Barcelona. Aquest fet positiu per als municipis estableix el germen d'una nova visió neometropolitana". És necessari replantejar el Corredor del Mediterrani "perquè pugui vertebrar el territori a escala regional, amb tota la complexitat del segle XXI. Ha de poder servir territoris singulars com l'Empordà o el Delta de l'Ebre, i en termes interregionals, reforçar la interacció amb territoris "col·laboradors històrics" com són Mallorca, València o la Catalunya Nord". En aquest sentit, es proposa avançar cap a un gran pacte metropolità, basat "a trobar espais de cooperació entre institucions, organitzacions i teixits empresarials per fer front a reptes i oportunitats".
3. Impulsar un desenvolupament adequat de la metròpoli com a entitat transformadora d'usos i prioritats de les ciutats és evolucionar cap al model de la descentralització, col·locant un equipament o esdeveniment fora de la ciutat de Barcelona, per generar noves centralitats.
4. S'han de desenvolupar infraestructures que són claus per a tota la regió metropolitana, com són l'aeroport, el transport de Rodalies, port de Barcelona o infraestructures tecnològiques.

5. Augmentar l'aposta de ciutat a favor del creixement de projectes empresarials dirigits al desenvolupament d'infraestructures tecnològiques. Como són: "un punt d'interconnexió de cables submarins a Europa que s'està construint a Sant Adrià de Besòs i que serà la infraestructura de cable submarí més gran del Mediterrani o una estació d'aterratge d'alta capacitat a Barcelona".
6. Afavorir la cultura com un dels eixos principals d'impuls econòmic de la regió metropolitana. Establir la cultura com un dels eixos principals implica tornar "a l'etapa en la qual el lideratge cultural es construïa en col·laboració lleial entre el sector públic i el privat".
7. Impulsar programes "formatius, capacitació continua de professionals, adaptables a les necessitats de les empreses amb pràctiques en el centre de treball i actualitzar de forma àgil els programes formatius".
8. Baixar l'alta taxa de temporalitat en la contractació. En "el 2019 més del 85% dels nous contractes a l'AMB van ser temporals. I aquesta xifra s'ha mantingut pràcticament constant en els darrers anys (el 2015 el percentatge era del 86%)".
9. Corregir amb celeritat la bretxa salarial, entre salaris mitjans, de les dones en relació amb els homes. Aquesta bretxa continua "sent molt alta: de l'11,5% per als menors de 34 anys; del 20% per a edats entre 35 i 54 anys i del 29% per a persones de 55 anys i més".
10. La lluita contra les desigualtats socials continua sent un dels factors claus per a garantir la cohesió social. Problemàtiques com les de l'habitatge, fractura digital, l'atenció a les persones majors o la situació de la immigració són reptes que es poden afrontar millor a escala metropolitana.
11. És "imprescindible una coordinació de tots els municipis metropolitans per fer front a la bretxa digital. Els municipis han de comprometre les dades obertes pels ciutadans i promoure la formació digital. Les ciutats han d'abanderar l'humanisme tecnològic". "Barcelona hauria de convertir-se en pionera en la implementació de la recomanació sobre ètica en el desenvolupament de la intel·ligència artificial que ha fet la UNESCO".
12. Ens trobem en un moment de nova formulació sobre com cal impulsar l'urbanisme, l'arquitectura i la relació dels ciutadans amb els espais públics. Això implica fixar com a objectiu "avançar cap a una reindustrialització digital de la ciutat i integrar-la a les noves xarxes de la bioeconomia circular".
13. Un altre aspecte relacionat amb l'anterior és desenvolupar programes d'acció de les zones verdes per desenvolupar una estratègia que millori la salut, la qualitat de la mobilitat i els espais verds de les ciutats.

14. La seguretat a les ciutats ha esdevingut una de les principals preocupacions dels ciutadans, que exigeixen una millor coordinació entre els diferents cossos policials. Com ja es va fer esment al primer informe de RethinkBCN en 2021.
15. En relació amb la mobilitat es tracta d'avançar cap a nous models d'organització de l'espai públic i compartit de les ciutats on no es lesionin els interessos dels comerços i dels ciutadans de disposar de serveis orientats no només a les exigències del barri sinó també de la regió metropolitana i buscar la millor manera de desenvolupar els centres econòmics de la ciutat per acomodar-los a les necessitats dels ciutadans.
16. Parlem també de prioritzar la mobilitat elèctrica "amb una bona xarxa de punts de recàrrega que garanteixi una autonomia als vehicles elèctrics. La regió Metropolitana és la porta d'entrada de la interconnexió".
17. Apostar per les energies renovables implica que "el sector local s'ha de convertir en un sector essencial a l'extensió de les renovables. És necessari que l'energia solar instal·lada s'ampliï considerablement, tenint en compte el potencial de tots els municipis que componen l'AMB.
18. Des del punt de vista del desenvolupament metropolità s'observa la necessitat de donar continuïtat al projecte de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Veure, analitzar i implementar millores en la seva governança i ampliar-ne les competències.

## 5-. AGRAÏMENTS

Volem agrair en nom de la Societat d'Estudis Econòmics i Socials de Foment del Treball les aportacions realitzades a totes les persones que han participat amb les seves ponències, articles i entrevistes/diàlegs i contribueixen a definir un horitzó metropolità, que és tan necessari per encarar amb èxit el futur de les nostres ciutats.

Agrair a Pep Martí, Josep M. Font, Manel Manchón, Josep Grau i Rafael Pradas, el seu treball periodístic realitzant les entrevistes/diàlegs que hem publicat a Rethink BCN a l'apartat BCN diàlegs i al Consell Assessor de SBEES compost per Pedro Vega, consultor i periodista, Isabel Buesa, Directora General d'Endesa a Catalunya, Sílvia Alsina, CEO de Román, Miquel Molina, periodista de La Vanguardia i escriptor.

**[www.rethinkbcn.cat](http://www.rethinkbcn.cat)**